

halni minden nap, minden igazságtalanul kezelt magyar nincstelenért — tizennyolc esztendőn át igazságtalanul bántottam úgyszólván naponta az egyetlen magyar asszonyt és tehetséget, akit tisztelni és szeretni és akire feltekinteni tudtam volna.

Élő életemnek a legnagyobb rémülete volt mindig: hátha mégis van túlvilág? De most . . . most mit adnék, ha csak egy órai másvilági életet biztosítana nekem a Teremtő. Csak annyi időre valót, hogy találkozhatnék Vele, hogy Elébe lépjek, leszegett fejjel és megkérjem összetett kezekkel:

«Ne haragudj Ung, hogy olyan magyarul és keresztényül félreértettek és ítéltek. Hé! Ung! . . . Várj, ne menjd még el az örök ködbe. Még csak azt akarom mondani, hogy én Moniszlód leszek akkor is és Utánad jövök, ha már Te ezt többet nem is tudod az Ungok megválthatatlanul magányos tekintetével tudomásul venni. Nagy az Isten és az Ő ereje, hogy Neked ennyit tudott adni, amivel itt küldött-je lehattél Ung!

Mollináry Gizella.

AZ ELKISÉRŐ KÖNYV.

Vannak felejthetetlen és vannak elkísérő könyvek. Az egyik társ csak, föl-föl bukkan a felejtés homályából. Egy-egy órára évek múltán is izgalom, az első ismerkedés élményének forrósága csap ki az emlékből. Felejthetetlen és társ: jó minden alkalommal külön ismerkednie vele, jó minden alkalommal fölnyitni, s fölzippanítani belőle a friss olvasás bódulatát. Az elkísérő könyv több ennél: szüntelen érezteti jelenlétét, beleavatkozik életünkbe, helyet kér világszemléletünkben, alakít és vezet, kísér és serkent. Ezek közé az elkísérő könyvek közé tartozik számomra *Tormay Cecile* «Régi háza». Azokban a fiatalabb években, amikor egyszerre fogott meg a származás kényszere és a magyar feladat felelőssége, amikor tanácstalanul álltam az Ulwing-család válaszfútjánál, — ez a könyv mutata meg, hogy mit jelent a származásra hallgatni és mit jelent ugyanakkor megfelelni a magyar kötelességnek is. Azóta a magyar kötelesség fontosabb lett, döntőbb és elhatározóbb. — az ember kötelessége mellett az író kötelessége is, és *Tormay Cecile* írói és emberi tanúsága biztos támasz és biztos védelem maradt továbbra is. Az elkísérő könyv lassan egy nagy író és nagy ember képviselője lett bennem, az elkísérő könyv később is, — amikor *Tormay Cecile*t nemcsak ez a könyv, hanem egész munkássága jelentette, — az igazi *Tormay*-könyv maradt számomra. A mű alkotója helyébe lépett és mindazt mutatta írásba öntött tanuságával, aki *Tormay Cecile* a magyar élet, a század Európája és az irodalom számára volt. Először tanítvány, azután fölébredt lelkű alkotó és később irányító, aki a maga személyében és műveiben jelentette azt a nemzeti gyökerű magyar irodalmat, amely tudott európai is lenni, éppen azért, mert kultúrája velejében európai volt. Az ember most eltávozott, az alkotás azonban tovább hat és tovább irányít és az írói műve nem holt betű, hanem élő, forró és gazdag valóság. És most már nemcsak a könyv kísér el, hanem az ember is, aki fönttartás nélkül az tudott lenni, amit alkotott és amit hirdetett.

Thurzó Gábor.